

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІМ. М.І. ПИРОГОВА

Кафедра філософії та суспільних наук

**ФІЛОСОФІЯ
В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ
ТА
СОЦІАЛЬНО - ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСАХ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

**III-ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

17 листопада 2022 року

ВІННИЦЯ 2022

21. Куліш П.Л., Вергелес К.М., Куліш С.П. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНЕ І ПРИРОДНИЧО-НАУКОВЕ ЗНАННЯ – КОНВЕРГЕНЦІЯ ЧИ ДИВЕРГЕНЦІЯ?.....	81
22. Лациба В.П. УКРАЇНСЬКИЙ ГАРТЛЕНД: ЧОМУ УКРАЇНА ВАЖЛИВА ДЛЯ СВІТУ.....	91
23. Майданевич Л.О., Федотова В.В. ПИТАННЯ СВОБОДИ СОВІСТІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АДВОКАТОМ ЗАХИСТУ КЛІЄНТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	94
24. Макаров З.Ю. ІСТОРИЧНІ ТИПИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПРИРОДИ: НА ШЛЯХУ ПЕРЕУСВІДОМЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОБЛЕМИ.....	96
25. Мельник В. М. РАННЯ РИМСЬКА ПОЛІТІЯ, ЇЇ ПРАВОВІ ІНСТИТУТИ ТА ВПЛИВ ЕТРУСКІВ.....	100
26. Мельник Л.М., Грек І.М. ВОЛЕЛЮБНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧНА РИСА НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ УКРАЇНЦІВ.....	103
27. Мельничук В.В. ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	106
28. Петрушенко В.Л. ЗМІНИ У СТРУКТУРІ ТА СТАТУСІ ОБ'ЄКТА СУЧАСНОЇ НАУКИ.....	109
29. Петрушенко О.П. ЧИ МОЖЛИВА БІОЕТИКА ЯК ТРАНСКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН?.....	111
30. Пилипенко С.П. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ ПОЛЬЩІ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	113
31. Повshedна Д.В. НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	118
32. Предко М.Є. КОРУПЦІЯ: ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ.....	123
33. Предко О.І., Предко Д.Є. РЕЛІГІЙНА ВІРА, ФАКТОРИ ЇЇ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ.....	125
34. Пустовіт С.В. РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У ФОРМУВАННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	131
35. Ратніков В.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРШОЇ НАУКОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ТА ЗГАДКА ДЖ. НІДЕМА.....	134
36. Соколовський О.Л. РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	137
37. Стрелкова Ю.О. ЧЕСНОТИ ХРИСТІЯНИНА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	141
38. Труфанова А.О. КОНЦЕПТ «МИСТЕЦТВО» У ПРАЦЯХ РОМАНА ІНГАРДЕНА.....	143
39. Трухманова С.Л., Пилипчук В.Л. ДО ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	148
40. Ханжи В.Б. АВТОНОМНІСТЬ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ТА ЦІЛІСНІСТЬ СИСТЕМИ АНТРОПНОГО ЧАСУ.....	150

8. Sanchez Pierre. Latin, the Federal. The Juridical Status of the Latin Colonies under the Republic. Athenaeum-Studi Periodici di Letteratura e Storia dell Antichita. 2016. Vol. 104. Issue 1. Pp. 50-82.

9. Walters Brian. The Deaths of the Republic: Imagery of the Body Politic in Ciceronian Rome. Oxford and New York: Oxford University Press, 2020. XIV+158 pp.

Мельник Л.М.,

канд. політ. наук, доцент,
доцент ЗВО кафедри філософських та політичних наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Біла Церква, Україна

Грек І.М.,

асистент ЗВО кафедри філософських та політичних наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Біла Церква, Україна

ВОЛЕЛЮБНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧНА РИСА НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ УКРАЇНЦІВ

Проблема дослідження національного характеру наразі є актуальною, адже український народ переживає війну, яку розгорнула російська федерація на знищення. Тому осмислення такого питання може дати поштовх до ще більшої консолідації української нації.

У філософському енциклопедичному словнику національний характер визначено як сукупність психологічно-ментальних та поведінкових ознак, особливостей, притаманних певній етнонаціональній спільності. [4, с. 414. — 742]. Так, П. Гнатенко визначає національний характер як сукупність соціально-психологічних рис (почуттів, емоційно-вольових якостей, ціннісних орієнтацій), властивих нації на певному етапі розвитку, детермінованих соціально-економічними, історичними й географічними умовами її існування, що виявляються в культурі, традиціях, звичаях, обрядах. Національний характер – це поєднання загально-людських рис у конкретних історичних і соціально-економічних умовах буття нації [1].

Виходячи із цього, риси національного характеру найпомітніше виявляються у специфічних для певної національної спільноти формах поведінки та видах діяльності. Оскільки основними сферами прояву і вияву національного характеру є різні види активності. Відомо, що риси національного характеру найповніше виражаються у тому разі, коли їх репрезентантами стають не окремі особистості, а саме групи й спільноти.

На переконання Д. Чижевського на формування національного характеру українців позначились:

- 1) степовий ландшафт, що породжував, як море, ліс і гори, величність, а заодно і неспокій (степ як джерело вічної загрози кочівників);
- 2) християнство з його елінізмом;
- 3) відродження і барокко, що на українському ґрунті породили розквіт пластичного мистецтва, літератури, «декоративність», яка «цінить більше широкий жест, ніж глибокий зміст, – більше розмах і кількість, ніж внутрішню якість, більше вираз, форми вияву змісту, ніж зміст самий, одним словом – цінить більше «здаватися», ніж «бути» [5].

У контексті дослідження рис національного характеру українців значний інтерес викликає наукова розвідка М. Костомарова «Дві руські народності», в якій мислитель намагався дослідити національні характери росіян і українців.

Слушно охарактеризував вищевказану розвідку Д. Дорошенко. У передмові до праці «Дві руські народності» він писав: «Костомаров дає в ній блискучий, майстерний аналіз історичних умов, які витворили з близьких колись до себе племен східнослав'янської («руської») групи дві цілком окремих і відмінних народності; ці народності являють тепер із себе два цілком окремих національних типи, з різною вдачею, різною психологією, різним світоглядом і громадським ідеалом. Треба сказати, що давати характеристику якій окремій народності, узагальнювати риси, що зустрічаються в її представників, і переносити ці риси на цілу народність, як щось виключно їй властиве і приналежне — річ доволі смілива й ризикозна» [2].

На основі детального аналізу відносин до земельної власності як визначального чиннику в формуванні традицій громадського життя у статті «Дві руські народності» мислитель виділяє відмінності між українською громадою та російським міром: «Громада цілком не те, що в Великорусів (росіян – Л.М.) мір. Громада це добровільне товариство людей; хто хоче — належить до громади, а не хоче — виходить із неї; так водилося й на Запорожжі: хто хотів, приходив на Січ, хто хотів — виходив ізвідтіля з власної волі. Народ розуміє, що кожний громадянин є сам про себе людиною незалежною, самостійним господарем; обов'язки його супроти громади не йдуть далше поза сферу тих відносин, які установає звязок її членів ради спільної безпечности й добра кожного. Великорус розуміє, що мір — є немов абстрактний вислів загальної волі, котра проковтує особисту самостійність кожного. Видима річ, що головна ріжниця виходить тут із земельної спільности. Коли член міра не може назвати своїм отой шматок землі, який він обробляє, то він уже не вільна людина. Устрій великоруського міра — є обмеження» [2]. І саме ці форми діяльності, відносин і трансформуються в риси національного характеру українського народу, тому, що поступовий перехід відносин в риси

характеру, є однією з головних закономірностей характероутворення. Як бачимо, для української традиції характерно волелюбність, на протигагу від російської традиції – підкорення. Де власником є «цар-батечко», а всі інші «раби государеві». Мислитель доходить до висновку про те, що українці виступають не просто проти іноземних панів-пригноблячів, а проти державної влади, що зберігає феномен гноблення людини людиною.

Саме вивчення особливостей існування будь-якого народу, сформованих традицій організації суспільного життя, на думку М. Костомарова, є ключем розвитку та побудови його майбутнього. Загалом народне життя мислитель вважав виявом єдиного народного духу як першооснови буття. У розумінні М. Костомарова народна поезія, фольклор, і т.д., розуміється як вираження цього національного духу. М. Костомаров є одним із перших українських дослідників, який побачив у народних масах ту духовну й суспільну силу, яка спроможна рухати поступ [3].

Цікавим є дослідження відомого українського психолога В. Яніва, який у праці «Нариси до історії української етнопсихології» вказував на індивідуальну волелюбність українця: «Українець заглиблений у собі і, маючи відчуття гідності, він прямує до повалення всяких обмежень особистої свободи, в тому числі до нівеляції соціальних перегород. Неохота коритися волі іншого йде так далеко, що комплементарне прямування до самовияву – нахил підпорядкуватися – в українця з природи слабо розвинений» [6, с.200].

Усі Майдани (Перший Майдан – Революція на граніті 1990 року, Майдан 2004 року – Помаранчева революція, Майдан 2013 року – Революція Гідності) – це прояв волі і боротьба за свободу українців, яка сформувалася історично.

Отже, волелюбність українського народу складалася протягом тривалого історичного періоду і впливала на формування національного характеру, визначала моральні цінності, спосіб життя, тип поведінки.

Література:

1. Гнатенко П. Український національний характер / П.І. Гнатенко . – К., 1997. – 114 с.
2. Костомаров М. Дві руські народності: URL: <http://sites.utoronto.ca/elul/Kostomarov/DviNarodnosty.html>
3. Мельник Л.М. Ідеї національної еліти в історії української політичної думки другої половини ХІХ ст.: дис... канд. політ. наук: 23.00.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2007. — 188 арк

4. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. — С. 414. — 742 с.
5. Чижевський Д. Нариси історії філософії на Україні. — Нью-Йорк, 1991. — 175 с.
6. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології / В. Янів, упоряд. М. Шафовал. — 3-тє вид., стер. — Київ: Знання, 2006. — 341 с.

Мельничук В. В.,
к.філос.н., доцент,
доцент ЗВО кафедри суспільних наук
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

В сучасному світі одним з домінуючих чинників функціонування та розвитку суспільства є інформація, що впливає на всі його сфери. Варто зазначити, що вона може використовуватися не лише для налагодження комунікації, зв'язків, а також і як засіб ведення війни та геополітичного протистояння. Оскільки інформація здійснює вплив на індивідуальну та суспільну свідомість, то за допомогою неї можна маніпулювати людиною, суспільством, громадською думкою.

Інформаційна війна спрямована на послаблення передусім моральних сил противника, що відповідно передбачає пропагандистський вплив на свідомість людини, на її емоційну складову. Зважаючи на те, що інформаційна війна не призводить до матеріальних руйнувань та жертв, її наслідки можуть недооцінюватися [3, с. 116]. На нашу думку, вплив інформаційної війни на індивідуальну та суспільну свідомість потребує особливої уваги, адже її наслідки набагато складніше усунути, ніж відновити матеріальні блага. Погляди людини, її ставлення до суспільних подій здійснюють значний вплив на подальший розвиток суспільства, тому необхідно особливо уважно ставитися до принципів, засобів і методів, ведення інформаційної війни, щоб вчасно виявляти та запобігати їх наслідкам.

Варто виокремити чинники, що впливають на ефективність інформаційного впливу, зокрема: суб'єкти інформаційних війн, тобто держави, міжнародні організації, медіа, організації, які мають інтереси пов'язані зі впливом на масову свідомість, громадську думку; особливості інформаційної зброї (Інтернет, ЗМІ); зміст інформації, що подається;